

z ukochanymi górami. Niedomagania na zdrowiu zmusiły go w lipcu do wyjazdu do Krakowa i konieczności pobytu w szpitalu przy ul. Garncarskiej, gdzie zmarł 26 sierpnia 1938 r., jako ostatni z plejady wielkich młodopolskich artystów pędzla.

Książka na kredzie, starannie wydana edytorsko przez red. Józefa Odrobineę, w dużym stopniu swój walor dokumentalistyczny zawdzięcza żonie autora – Zofii Bednarskiej, która tradycyjnie dokonuje wyboru ilustracji, opisuje je i robi indeks nazwisk.

J.S. Kister *Kalendarz Żywiecki 2004,*
Żywiecki kalendarz red. W. Bułka, Żywiec 2004, 232 s.

Spółdzielnia Wydawnicza „Gazeta Żywiecka” od przeszło 10 lat wydaje „Kalendarz Żywiecki”. Każdy rocznik (ponad 200 str. formatu B-5) zawiera sporo publikacji wzbogacających wiedzę i miłośników i badaczy tego regionu. W „Kalendarzu Żywieckim” 2004 (12 kolejna edycja), który dotarł do mnie dzięki uprzejmości wydawcy, trudno mi wskazać publikacje, które by nie wzbudziły dużego zainteresowania, nie wzbogaciły dotychczasowej wiedzy*. Zaliczę do nich m.in. artykuły: Stanisława Dobosza o dziejach kościoła św. Krzyża, o kościele i ukształtowaniu się parafii w Korbiewie (Jan Idziak), odsłonięciu pomnika Ludwika de Laveaux w Rycerce (Władysław Bułka), właściciela Rycerki, a jednocześnie autora jednej z najwcześniejszych (bo z 1851 r.) publikacji książkowych o Żywiecczyźnie – *Górale bieskidowi zachodniego pasma Karpat, rys etnograficzny zwyczajów i obyczajów włościan okolic Żywca* (w tekście tytuł lekko zniekształcony).

Dla badacza niezmiernie interesujące są dwie kolejne publikacje *Starostowie powiatowi, przewodniczący PPRN, kierownicy Rejonowego Urzędu i przewodniczący rad powiatowych w Żywcu (1902–2003)* Bronisława Kastelika oraz tegoż *Wykaz organizacji społecznych, stowarzyszeń, towarzystw oraz związków – wraz z nazwiskami przewodniczących (prezesów) – działających na tym terenie w latach 1930–39*. Warto te wykazy aktualizować i uzupełniać w miarę możliwości dodatkowymi informacjami. Wykaz ten uzupełnię o Związek Pracy Obywatelskiej Kobiet – Zrzeszenie Powiatowe w Żywcu. W kwietniu 1938 r. zrzeszenie to skupiało („Praca Obywatelska” 11: 1939, nr 15, s.16–17) w 8 oddziałach 431 członków rzeczywistych (w marcu 1939 r. było już 9 oddziałów i 481 członków) i 470 podopiecznych. Przewodniczącą Zarządu była Aleksja Lisicka, sekretarzem – Maria Jakubcówna. Związek prowadził ożywioną działalność odczytową, organizował przedszkola, półkolonie i dożywianie biednych dzieci.

Jan L. Ryś przypomniał o zabiegach powołania na tron polski Karola Stefana Habsburga, a także dziwny epizod z wczesnych lat okupacji. Oficerowie niemieccy

* Poniższe omówienie rocznika 2004 *Kalendarza* chciałem połączyć z rocznikiem 2005, jednak tym razem uprzejmość wydawcy się wyczerpała. Odmówiono mi egzemplarza recenzyjnego. Święte prawo wydawcy. W księgarniach wydawnictwa też nie znalazłem.

w gabinecie Habsburgów znaleźli wiszący kalendarz (wyjęty z „Ilustrowanego Kuriera Codziennego”) z 1933 r. – data śmierci Karola Stefana, a jednocześnie data dojścia do władzy Hitlera. Rodzina postanowiła z szacunku dla zmarłego zachować wygląd gabinetu z ostatnich dni zmarłego. Dla wizytujących Niemców było to zaskakujące wydarzenie, którego jednak nie mogli wyjaśnić w jednoznaczny sposób. Dla jednych był to „pozytywny symbol, manifestujący początek III Rzeszy”; inni – w kalendarzu dostrzegli oznaczone święta żydowskie, a więc... profanacja tego wydarzenia.

Bogaty jest w *Kalendarzu* dział materiałów biograficznych – głównie wspomnienia pośmiertne, publikacje okolicznościowe (np. 100. rocznica urodzin artysty-rzeźbiarza Alojzego Kořka), sylwetki dzisiejszych wójtów Żywiecczyny oraz burmistrza m. Żywca – Antoniego Szlagora.

Wiele uwagi wydawca *Kalendarza* poświęcił problematyce współczesnej. Najistotniejsza jest tu prezentacja poszczególnych gmin, ich działalności w dużej mierze zmierzającej do budowy (bądź odbudowy) infrastruktury turystycznej (Czernichów, Jeleśnia, Łękawica). Charakteryzowano działalność kulturalno-oświatową (Świnna). Interesujący szkic poświęcony dziejom szkolnictwa w Gilowicach opublikował Bronisław Sroka.

W 2003 r. wydawca świętował 15-lecie swego czołowego wydawnictwa – „Gazety Żywieckiej”. I to wydarzenie znalazło odzwierciedlenie na łamach *Kalendarza*. Okolicznościowy artykuł Władysława Bułki – redaktora naczelnego „Gazety” zawiera szereg cennych refleksji dla przyszłego autora monografii tego pisma.

Korzystanie z *Kalendarza* ułatwia bibliografia zawartości tego wydawnictwa, opublikowana w tomie na rok 2002 (w roczniku 2004 opublikowano uzupełnienia za lata 2002–2003).